

Nives Zore, ZRSŠ, vodja oddelka predšolske vzgoje
Mag. Katja Arzenšek Konjajeva, višja predavateljica ŠR, ZRSŠ

XXXI. strokovno srečanje ravnateljic in
ravnateljev vrtcev

Spremljanje otrok in refleksija lastnega dela

Portorož, 6. in 7. oktober 2025

Cilji delavnice

- – Prehod od rutinskega k premišljenemu delu
- – Gradnja profesionalnih učečih se skupnosti (OECD, 2024)
- – Povezava refleksije s kurikularnimi spremembami
- – Ravnatelj kot pobudnik reflektivne prakse
- – Oblikovanje vprašanj za refleksijo v timu

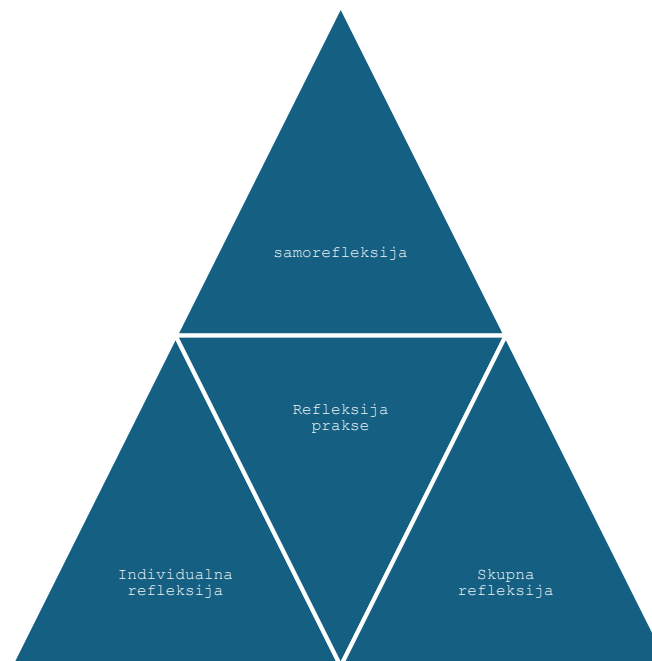
Pa začnimo: Refleksija v eni sliki

- Vsak udeleženec nariše simbol, ki zanj pomeni refleksijo in ga predstavi v paru.

Teoretični vpogled

- – Povezava z kurikularno prenovo (ZRSŠ, 2025)
- – Reflektivna praksa (Schön, Brookfield, Fullan, 2021)

Kurikulum za vrtce (2025) je strokovna podlaga za delo v vrtcih in predstavlja **tretjo od petih ključnih razsežnosti okvira kakovosti predšolske vzgoje**, ki zajema poleg kurikuluma še dostopnost predšolske vzgoje, izobrazbo strokovnih delavcev, **vrednotenje in spremljanje** ter upravljanje in financiranje.

Svet Evropske komisije je 22. 5. 2019 sprejel **Priporočilo Sveta o visoko kakovostnih sistemih predšolske vzgoje in varstva**

(EUR Lex: Uradni list Evropske unije 5. 6. 2019, 2019/C 189/02):

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7976-2019-INIT/sl/pdf>

PRIPOROČILO SVETA o visoko kakovostnih sistemih predšolske vzgoje in varstva (2019) vključuje 10 izjav/premis o kakovosti, ki so razporejene na 5 širših razsežnostih kakovosti za področje predšolske vzgoje:

- dostop
- strokovni delavci
- kurikulum
- spremljanje in evalvacija
- upravljanje in financiranje

Opisujejo glavne značilnosti visokokakovostnih storitev, ki izhajajo iz vrtčevske prakse.

10 izjav/premis o kakovosti

1. Zagotavljanje storitev, ki so na voljo in cenovno dostopne vsem družinam in njihovim otrokom.
2. Zagotavljanje storitev, ki spodbujajo vključevanje, krepijo socialno inkluzijo in sprejemajo različnost.
3. Visokokvalificirani **strokovni delavci**, ki lahko na podlagi začetnega in nadaljevalnega izobraževanja izpolnjujejo svojo poklicno vlogo.
4. Ugodne delovne razmere, vključno s strokovnim vodenjem, ki zagotavljajo **priložnosti za opazovanje, refleksijo, načrtovanje**, skupinsko delo in sodelovanje s starši.

5. **Kurikul, ki temelji na pedagoških ciljih,** vrednotah in pristopih, na podlagi katerih lahko otroci izkoristijo ves svoj potencial, in zagotavlja njihov čustveni, kognitivni in telesni razvoj ter dobro počutje.
6. **Kurikul,** v katerem morajo zaposleni sodelovati z otroki, sodelavci in starši ter razmišljati o lastni praksi.
7. **S spremljanjem in evalvacijo** se ustvarjajo informacije na zadevni lokalni, regionalni in/ali nacionalni ravni, ki prispevajo k stalnemu izboljševanju kakovosti politike in prakse.
8. **Spremljanje in evalvacija, ki sta v otrokovo korist.**

9. Zainteresirane strani jasno in enotno razumejo svojo vlogo in naloge ter vedo, da se od njih pričakuje sodelovanje s partnerskimi organizacijami.
10. Zakonodaja, predpisi in/ali financiranje prispevajo k napredku pri zagotavljanju splošne upravičenosti do visokokakovostne cenovno dostopne predšolske vzgoje in varstva, o napredku pa se redno poroča zadevnim zainteresiranim stranem.

Kurikulum za vrtce (2025)

Pomemben dejavnik zgodnjega razvoja in učenja otrok je tudi vrtec, vendar le, če je ustrezne kakovosti, ki je opredeljena tako na strukturni, posredni, kot tudi na procesni ravni.

Spremljanje, opazovanje, evalvacija, samoevalvacija v Kurikulumu za vrtce (2025)

7. cilj Kurikuluma za vrtce

Vzgojiteljicam omogočati avtonomno in strokovno odgovorno delo v vrtcu, ki naj temelji na samoevalvaciji.

8. načelo razvojno-procesnega pristopa

- pri izvajanju dejavnosti postopoma zasledujejo cilje, ki naj bi jih otroci dosegli, pri tem pa spremljajo otrokov celoviti razvoj in učenje

12. načelo timskega pristopa

- vzgojiteljice timsko načrtujejo, izvajajo, spremljajo in evalvirajo delo z otroki v oddelku

VII. poglavje:

Splošna priporočila za izvajanje kurikuluma za vrtce

Otroci lahko dosegajo cilje s posameznih področij dejavnosti, pridobivajo znanje ter razvijajo prečne zmožnosti in spretnosti tudi v **prosti igri**, pri čemer je **ključnega pomena vzgojiteljičino opazovanje in spremljanje proste igre otrok ter smiselno vključevanje v njihovo igro.**

Vzgojiteljica tako omogoči, da igra otrok poteka na **razvojno višji ravni** in dlje časa, prispeva pa tudi k otrokovemu iskanju novih povezav, odnosov, rabi miselnih strategij, rabi govora, govornih obratov, metagovora, spominskih strategij.

VIII. poglavje:

Individualizacija in diferenciacija pri izvajanju kurikuluma

Na podlagi **spremljanja** njihovega počutja, načinov reševanja socialnih konfliktov, sodelovanja z vrstniki in odraslimi, nudenja medsebojne pomoči, usvajanja dnevne rutine, reševanja miselnih problemov, gibanja in ustvarjalnega izražanja prepozna morebitne posebnosti otrok na individualni in skupinski ravni ter delovanje celotnega oddelka.

Pri **opazovanju in spremljanju otrok** lahko vzgojiteljica sodeluje tudi z drugimi vzgojiteljicami vrtca, ..

Na podlagi pogovora s svetovalno službo se lahko odloči tudi za **daljše sistematično opazovanje in spremljanje** posameznega otroka oz. otrok ter izdelavo podrobnejšega načrta dela za otroka oz. skupino otrok.

X. poglavje:

Načrtovanje izvedbenega kurikuluma

Vsak izvedbeni kurikulum oddelka in/ali vrtca je enkraten in neponovljiv, saj nastaja s prepletanjem načrtovanja dejavnosti, socialnih interakcij med vsemi deležniki ter **strokovne refleksije celotnega dogajanja ter procesov v oddelku in vrtcu.**

- **Izvedbeni kurikulum** posameznega oddelka naj bo načrtovan na podlagi Kurikuluma za vrtce ter **poznavanja, spremljanja in razumevanja učenja in razvoja otrok** v oddelku, njihovih interesov in posebnosti.
- **Načrtovanje dejavnosti** je povezano s **spremljanjem** vedenja otrok, njihovega govora in jezika, vzpostavljanja socialnih stikov, načinov reševanja problemov, bodisi socialnih bodisi miselnih, čustvenega izražanja, pozornosti in vztrajanja pri dejavnostih, gibanja ter upoštevanja interesov otrok.
- **Vzgojiteljice naj opazujejo in spremljajo otroke** v času **različnih dejavnosti**, načrtovanih in rutinskih ter v času proste igre.
- **Opazovanje in spremljanje otrok**, bodisi na individualni bodisi skupinski ravni, **naj poteka daljši čas**, saj tako lahko vzgojiteljica dobi širši in bolj poglobljen vpogled v odzivanje in ravnanje otrok, kar ji pomaga pri nadaljnjem načrtovanju dela z njimi.

- **Sistematično opazovanje in spremljanje otrok**, ki praviloma poteka daljše časovno obdobje in se lahko tudi ponavlja, **je del notranje evalvacije na procesni ravni**, tj. na ravni neposrednega dela z otroki. Zaželeno je, da so v njo vključeni tudi starši otrok ter da poteka v sodelovanju s svetovalno službo in vodstvom vrtca.
- Vzgojiteljice naj pri spremljanju dela z otroki, načrtovanju in izvajanju dejavnosti **timsko sodelujejo**, tako na ravni oddelka kot tudi vrtca, v skladu z načelom timskega pristopa.

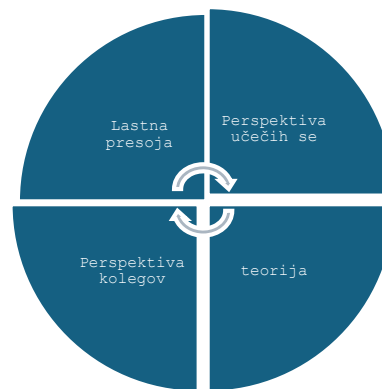
Opazovanje otrok je instrument spremljanja otrokove igre, učenja in napredka ter presoje in evalvacije vzgojno-izobraževalnih postopkov.

- Refleksija je **proces skupnega učenja, usmerjen v cilje, ki poteka v kulturi zaupanja in sodelovanja ter se dogaja predvsem v praksi, ne v teoriji.** Vodja je pri tem ključen, saj s svojim zgledom in aktivno vlogo omogoča, da refleksija postane del vsakodnevnega profesionalnega delovanja.
 - »Vloga ravnatelja je voditi strokovne delavce v procesu učenja za izboljšanje poučevanja, hkrati pa se skupaj z njimi učiti o tem, kaj deluje in kaj ne.« (Fullan, 2018)
 - »Nobena količina predhodnega načrtovanja ni boljša od skupne izkušnje učenja med samim delom, saj to hkrati krepi sposobnosti in občutek soudeležnosti.« (Fullan, 2018)

- Refleksija kot spretnost strokovnega razvoja je pogosto konceptualizirana kot zelo pomembno orodje za strokovno udejstvovanje strokovnih delavcev (npr. Korthagen & Vasalos, 2010) in velja za ključno za preprečevanje izgorelosti;
- Vendar pa se v pristopih poklicnega razvoja strokovnih delavcev (npr. Korthagen in Vasalos, 2010, Loughran, 2002, Sellars, 2013) refleksija dojema kot osebni vir, ki izravna zahteve po delu z omogočanjem bolj konstruktivnega spopadanja in reševanja problemov ter je opredeljena kot namerno, namensko metakognitivno razmišljanje in/ali dejanje, v katerega se vzgojitelji vključijo, da bi izboljšali svojo poklicno prakso.

Kritična refleksija

- Kritična refleksija je ključen mehanizem za izboljševanje pedagoške prakse. Učitelje spodbuja, da preučujejo svoje predpostavke skozi **štiri leče**, kar omogoča boljše razumevanje učnih procesov in nenehno izboljševanje učenja.

Brookfield, S. D.
(2017).

Refleksija in refleksivna praksa sta mednarodno ključna elementa začetnega izobraževanja strokovnih delavcev.

- Raziskave pokažejo, da trenutne prakse refleksije v izobraževanju strokovnih delavcev pogosto niso dovolj kritične ali transformativne.
- Raziskovanje, kako obogatiti refleksivno prakso skozi prizmo uspešnega delovanja v družbi, lahko prispeva k boljšemu pripravljanju strokovnih delavcev za spodbujanje h kakovostnemu delu.

O'Flaherty, J., McCormack, O., Lenihan, R., & Young, A. M. (2024).

Reflektivna praksa

- omogoča preseganje klasičnih raziskovalnih izidov z deljenjem živega, praktičnega znanja,
- krepi povezave med teorijo in prakso z vključevanjem različnih glasov, tudi skupnosti,
- pospešuje učenje in spremembe, ki so odgovor na specifične potrebe okolja,
- spodbuja kritično presojo, ki vodi v boljše rešitve za zdravje in dobrobit udeležencev.
- S tem prispeva k bolj vključujočemu, trajnostnemu in celovitemu pristopu k učenju.
 - Grant, M., & Thompson, S. (2018).

Bingo

Potek igre:

1. Udeleženci se premikajo po prostoru in iščejo druge, ki ustrezajo opisu v poljih (npr. postavijo vprašanje ali delijo izkušnjo).
2. Ko najdejo osebo, ki ustreza polju, ta oseba podpiše polje. Vsako polje lahko podpiše samo ena oseba.
3. Cilj je zapolniti vrstico, stolpec ali diagonalo – tako kot v klasičnem bingu.

Kako lahko ravnatelj podpre vzgojitelja pri zagotavljanju kakovosti bivanja otroka v vrtcu?

Tako da vzgojitelja spodbuja k spremljanju, ugotavljanju, preverjanju, ravnanju, podpiranju, razmišljanju,...

- ✓ali se otrok v vrtcu čez cel dan res dobro počuti
- ✓ali je pri dejavnostih aktiven, spontan, radoveden, vedoželjen
- ✓kako in koliko komunicira
- ✓ali upošteva predznanje otroka pri načrtovanju dejavnosti in ali dejavnosti prilagaja
- ✓ali vse dejavnosti, ki potekajo preko celega dne, dejansko podpirajo razvoj in učenje posameznega otroka
- ✓kako otroke podpira pri njihovem lastnem učenju

- ✓ali zagotavlja uravnoteženost različnih vrst dejavnosti
- ✓ali zagotavlja dovolj časa za prosto igro otrok
- ✓ali ozavešča lastna ravnanja, odnose in komunikacijo z otrokom
- ✓ali otroka ustrezno podpira in jim pomaga pri njegovem učenju rutinskih dejavnosti preko celega dne
- ✓ali se zaveda moči lastnega zgleda pri ravnanjih, odnosih in komunikaciji in moči vpliva le tega na otrokovo učenje
- ✓ali prepozna in ali spoštuje otrokove individualne potrebe (npr. potreba po počitku)

Plenarna diskusija

- Vprašanja za pogovor:
 - – Zakaj je refleksija pomembna za vodjo?
 - – Kje v praksi jo pogrešamo?
 - – Kako uvajamo kurikularne spremembe?
 - – Kako lahko uporabimo refleksijo?

Skupinsko delo

- Naloga: oblikujte vprašanja za skupno refleksijo v timu.
- Primeri:
 - Kaj nam je uspelo?
 - Kaj smo se naučili iz izzivov?
 - Katere vrednote vodijo našo prakso?
 - Kako omogočamo varno izražanje mnenj?

Zaključek delavnice

- Kaj sem danes spoznal/a?
- Kaj bom uporabil/a v praksi?